

Oponentský posudok na bakalársku prácu Karin Kuklovej

doc. PhDr. Mira Nábělková, CSc.

Autorka práce: **Karin Kuklová**

Názov práce: **Fenomén slovenskej knižnice v českom čitateľskom prostredí – na príklade rodiny Jany Hoffmannovej a Bohuslava Hoffmanna**

Rok: 2021

Vedúca práce: PhDr. Jana Pátková, PhD.

1. Formulácia cieľov a ich naplnenie

Vo svojej bakalárskej práci Karin Kuklová spracúva tému slovenských kníh v osobnej knižnici (konkrétneho) českého čitateľa, čím špecificky prispieva k rozpracúvaniu problematiky osobných knižníc, aktuálnej v našom čase v českom aj slovenskom prostredí, a súčasne vstupuje do širokého okruhu súvisiacich otázok a tém. Voľbu témy, ktorú považujem v kontexte štúdia a záverečných prác na slovakistike Katedry stredoevropských štúdií FF UK v Prahe za veľmi vhodne zvolenú, umožnil dar súboru slovenských kníh z rodinnej knižnice českých vedcov Bohuslava a Jany Hoffmannovcov – konkrétne slovenskej časti osobnej knižnice literárneho vedca Bohuslava Hoffmanna.

Autorka v práci deklarovala cieľ začrieť v súvislosti s knižným darom a témou konkrétnej osobnej knižnice do viacerých všeobecnejších otázok a tém, ako je otázka prítomnosti slovenskej literatúry v českom čitateľskom prostredí a problematika česko-slovenského a slovenského prekladu, a venovať sa aj ďalším, parciálnejším, no mimoriadne zaujímavým a dôležitým témam, ktoré spracúvanie knižného daru sprítomnilo. Východiskom k jednotlivým kapitolám sa stal súpis a kategorizácia kníh, ktoré v práci predstavuje príloha s piatimi tabuľkami zachytávajúcimi osobitne beletriu slovenských autorov, českých autorov v slovenských prekladoch, odborné monografie, almanachy, zborníky a časopisy a naostatok beletriu zahraničných autorov v slovenských prekladoch. Ak vezmeme do úvahy údaj Jiřího Trávnička o priemerných počtoch kníh v osobných knižniciach českých čitateľov, v práci spomínaný v kapitole o čitateľskom prostredí Českej republiky (s. 37), sama získaná a spracovaná slovenská časť osobnej knižnice B. Hoffmanna, predstavujúca východisko bakalárskej práce, počtom presahuje priemernú rodinnú knižnicu obyvateľa Prahy.

Na základe zoznamu kníh z knižného daru sformulovala autorka niekoľko všeobecnejších okruhov otázok (týkajúcich sa spoločenských a osobných okolností jeho vzniku) aj špecifickejších tém (týkajúcich sa jeho autorského či žánrového zloženia), na ktoré potom dostala v rámci e-mailovej komunikácie s B. a J. Hoffmannovcami dôležité odpovede. Autorkine otázky ako „koncentrát úvah“ vyplývajúcich z práce nad súpisom knižného daru (a vlastne jeho najkoncentrovanejší obraz v práci), uložené spolu s odpoveďami Hoffmannovcov do samostatnej kapitoly *Interview s manželmi Hoffmannovcami* hneď po úvodnej časti práce, predstavujú základ, od ktorého sa odvíja spracovanie subtém v ďalších kapitolách. V ich tesnejšom i voľnejšom prepojení a pri rozličnej hĺbke rozpracovania problematiky predstavuje práca Karin Kuklovej prípadovú štúdiu svojho druhu, kde vychádzajúc z knižného daru z osobnej knižnice B. Hoffmanna pristúpila k širšiemu, nepreskúmanému a nepochybné v čase premenlivému fenoménu slovenskej knižnice v českom čitateľskom prostredí.

2. Klady práce

Ako prvý z kladov práce možno vyzdvihnúť samu voľbu témy a prepojenie problematiky osobnej knižnice, aktuálnej v sústredení na problematiku čitateľa a čítania v historickom i súčasnom pohľade, s problematikou česko-slovenských a slovensko-českých vzťahov. Na základe spracovania knižného daru a komunikácie s B. a J. Hoffmannovcami podarilo sa autorke ukázať dobové súvislosti zrodu špecifickej profesijne motivovanej slovenskej časti osobnej knižnice, zahŕňajúce osobitosti spolužitia a vzájomných vzťahov Čechov a Slovákov v danom historickom období, existenciu pasívneho bilingvizmu a rozvíjanie biliterárnosti. Bakalárska práca, stojaca v priesečníku viacerých humanitných disciplín, má vzhľadom na povahu spracovaného knižného daru a osobitne aj na formulovanie otázok a získanie a začlenenie informácií a komentárov B. a J. Hoffmannovcov významný kultúrohistorický aspekt.

Možno oceniť výber čiastkových tém, ktoré autorke vystúpili z kategorizácie jednotlivých zložiek zoznamu knižného daru a ktoré spracúva v samostatných kapitolkách – či už ide o otázku knižných edícií slovenských vydavateľstiev, ktoré sú v knižnom dare reprezentované viacerými zástupcami, o stále aktuálnu otázku vzájomného prekladu alebo o fenomén nitrianskej školy, ku ktorému sa v interview vyjadrili B. i J. Hoffmannovci, každý z pohľadu svojej disciplíny, a ktorého význam, formulovaný oboma, v zozname vecne dokladá prítomnosť publikácií nitrianskej školy.

Zo súpisu kníh, komunikácie s Hoffmannovcami aj ďalších kapitol vynára sa (ako sama autorka hovorí) istá panoramatickosť obrazu prítomnosti slovenských autorov v konkrétnom českom kultúrnom prostredí a na druhej strane – čo tiež považujem za jeden z prínosov práce a výsledok vhodne položenej otázky smerom k B. Hoffmannovi – v protismere aj obraz budovania súčasného kánonu slovenskej literatúry v učebniciach pre základné a stredné školy českom prostredí, ako ho autorsky práve B. Hoffmann reprezentuje (s. 18 – 19). Zo spracovania bakalárskej práce tak vystupuje osobná slovenská knižnica B. Hoffmanna ako súbor kníh odrážajúci rozličné stránky vývinu česko-slovenských kultúrnych vzťahov a na druhej strane, vzhľadom na pôsobenie autora, aj ako istý základ formovania prítomnosti slovenskej literatúry v školskej príprave mladej českej generácie. Zo zistení v bakalárskej práci možno ešte spomenúť, že slovenské publikácie z osobnej knižnice B. Hoffmanna, darované pražskej slovakistike, predstavujú len časť „slovenskej rodinnej knižnice“, keďže jej ďalšia významná, lingvistická zložka ostáva stále na pracovisku J. Hoffmannovej. Je to napokon v súvislosti s osobnými knižnicami istého typu majiteľov kníh tiež zaujímavá a osobitná téma – „rozštiepenosť lokalizácie“, život časti kníh doma a na pracovisku.

Práca Karin Kuklovej, odvíjajúc sa od súpisu a kategorizácie knižného daru, celkovo prináša veľa pôvodných informácií a originálnych úvah, z ktorých okrem iného presvitá osobná zaujatosť autorky o danú tému. Premieta sa to aj v komplementárnom využití viacerých typov sekundárnych zdrojov – na jednej strane relevantných monografických publikácií súvisiacich s jednotlivými spracúvanými témami, na druhej strane širokého spektra textov publikovaných na rozličných webových stránkach (mnohé aktuálne informácie, pohľady a názory možno dnes nájsť práve v médiách), no aj získaných na základe osobnej komunikácie (výsledky komparatívneho česko-slovenského výskumu čitateľskej kultúry mladých ľudí, realizovaného spoločnosťou Mondelēz International). Možno v danom smere oceniť napr. aj to, ako pri citovaní zo starších (prítomnie „starých“) prác autorka aktualizuje informáciu aj s prepojením na odpovede v liste B. Hoffmanna (napr. na s. 35 pri citovaní J. Trávníčka v súvislosti s existenciou/neexistenciou predajne slovenskej knihy v Prahe).

3. Nedostatky práce

Celkovo možno povedať, že práca má nedostatky charakteristické pre bakalárske práce, ktoré takpovediac nedosahujú najvyššiu úroveň spracovania zvolenej témy. Týkajú sa rozličných stránok textu. Pri všetkých nespochybniteľných kladoch a prínose práce jej úroveň znižuje nemalá miera nekoherentnosti a na povrchovej rovine aj nekohéznosti (časté chyby vo vetnej výstavbe, napr. absencia subjektovo-predikátovej zhody ako na s. 36: *Motivácia k čítaniu je tiež takmer identické...; Až 80 % študentov na Slovensku by bola za zmenu zoznamu povinného čítania na základných a stredných školách... a i.*). V takýchto prípadoch nejde ani tak o neznalosť pravopisu, gramatických či štylistických pravidiel, ako skôr o znak nesústredenosti a zrejme i nedostatku času. To sa napokon premieta aj v obsahovej stránke práce, kde radenie motívov v texte nie vždy zodpovedá logickej spätosti a postupnosti – vystupuje to z času na čas aj pri uvádzaní inak relevantných citátov z odborných prác a ich autorskom komentári.

Na druhej strane, akokoľvek treba pri hodnotení vychádzať skôr z toho, čo v práci je (a ako je), než čo nie je, možno spomenúť aj niečo vypuklo chýbajúce – nie všetko spomenuté v texte je aj súčasťou zoznamu literatúry (napr. práce P. Sabova venované otázkam osobných knižníc). V zozname literatúry – tentoraz však aj v texte – chýba dizertácia Ivy Dvořákovéj o problematike česko-slovenského a slovensko-českého prekladu osobitne v medzivojnovom období. Spomínam ju osobitne preto, že vznikla v nedávnom čase na pražskej slovakistike a venuje sa veľmi dôležitej subtéme v celku bakalárskej práce. Možno aj preto má spracovanie otázky vývinu vzájomného prekladu medzery – na druhej strane však bakalárska práca prináša aktuálne úvahy Hoffmannovcov v tomto smere.

V súvislosti so sledovanou problematikou prekladu ostala v práci nevyužitá možnosť venovať v kapitolke o knižných edíciách viac pozornosti edícii Česká knižnica prinášajúcej preklady českej literatúry do slovenčiny a Slovenská knihovna s vydaniami slovenských autorov v preklade do češtiny, zastúpenými v súpise kníh. Celkovo by som očakávala väčšiu pozornosť venovanú prítomnosti obojstranných prekladov v hoffmannovskej knižnici, aj iných ako zo spomínaných edícií, a súčasne aj prítomnosti niektorých diel súčasne v origináli a preklade – treba však povedať, že hoci nie sú podrobnejšie spracované v texte práce, v súpise knižného daru im autorka venovala pozornosť a špeciálne ich vyznačila. Pri téme vzájomného prekladu však predstavujú nevyužitú príležitosť na jej uchopenie v širších súvislostiach.

4. Otázky odporúčané na rozpravu pri obhajobe

1. Ako možno formulovať vzájomný vzťah pojmov vzájomná zrozumiteľnosť, (pasívny) bilingvizmus a biliterárnosť, kľúčových v súvislosti s fenoménom existencie osobnej slovenskej knižnice českého čitateľa v českom prostredí?
2. Akou formou prispieva interview s Bohuslavom Hoffmannom a Janou Hoffmannovou k objasneniu danej otázky v ich osobnom prípade? Ktoré konkrétne fragmenty z ich odpovedí možno vyzdvihnúť v súvislosti s naznačenou triádou: vzájomná zrozumiteľnosť – (pasívny) bilingvizmus – biliterárnosť, resp. s niektorým z jej členov?

5. Prípadné ďalšie vyjadrenia

Ako vyplýva z predchádzajúceho, bakalársku prácu Karin Kuklovej si cením z hľadiska výberu originálnej a aktuálnej témy, ktorá sa vhodne ukladá do celkovej spoločenskej (v tom aj odbornej) kultúrnej klímy a korešponduje so zameraním štúdia slovakistiky v českom prostredí. Bezprostredne pritom súvisí so životom „materského slovakistického pracoviska“, ktoré, hoci sa priebežne vďačne stretáva s darovaním jednotlivých kníh, nikdy dosiaľ nedostalo porovnateľný knižný dar – dar, ktorý by predstavoval špecifickú rozsiahlu slovenskú časť osobnej knižnice „českého čitateľa“. Vďaka bakalárskej práci Karin Kuklovej, ktorej plusy a mínusy som sa v posudku usilovala zachytiť, ostane už súbor slovenských kníh z knižnice

Bohuslava Hoffmanna aj do budúcnosti spracovaný ako celok. Súvisiace motívy, ktoré autorka v práci rozpracovala alebo aj len naznačila, považujem za prínosné a inšpiratívne aj pre ďalšie uvažovanie v danom smere. Naznačené negatíva, ktoré prácu charakterizujú po obsahovej aj formálnej stránke, nemožno však nepremietnuť do celkového hodnotenia.

6. Celkové hodnotenie a klasifikácia

- a) Práca spĺňa požiadavky štandardne kladené na bakalársku prácu
- b) Prácu odporúčam na obhajobu
- c) Navrhujem klasifikáciu: dobre (nemala by som však námietky ani voči lepšiemu hodnoteniu na základe úspešnej obhajoby)

Dátum: 31. 8. 2021

Podpis: